

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยเสนอตามลำดับดังนี้

1. การวิจัย

- 1.1. ความหมายของการวิจัย
- 1.2. ขั้นตอนวิธีการทางวิจัย
- 1.3. ความจำเป็นที่ต้องทำวิจัย
- 1.4. ประโยชน์ของการวิจัย

2. การวิจัยในชั้นเรียน

- 2.1. ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.2. ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.3. รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.4. ลักษณะการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.5. กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน
- 2.6. แนวทางการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

3. ครูกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

4 ทฤษฎีการบริหารที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยและการลงใจในการทำงาน

5. เจตคติ

- 5.1. ความหมายของเจตคติ
- 5.2. องค์ประกอบของเจตคติและวิธีการวัดเจตคติ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้ คือ ความหมายของการวิจัย ขั้นตอนวิธีการทางวิจัย ความจำเป็นที่ต้องทำวิจัย และประโยชน์ของการวิจัย

1. ความหมายของการวิจัย

นักวิชาการทางการศึกษาได้ให้ความหมายของการวิจัยไว้หลายท่านดังนี้

กรมวิชาการ (2545 : 9) ได้สรุปความหมายของการวิจัยว่า การวิจัยเป็นกระบวนการ การค้นหาความรู้และแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เชื่อถือได้ และสามารถนำผลการค้นพบมาแก้ไขการเรียนรู้ หรือตัดสินใจพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 9) ให้ความหมายของการวิจัยว่า การวิจัยเป็นการใช้ปัญญาของมนุษย์ในการศึกษาเพื่อให้ได้ความรู้ความจริง เกิดความเข้าใจ ช่วยในการแก้ปัญหา ปรับปรุงพัฒนางานบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

ศิริพงษ์ เสาภายน (2546 : 12) ได้กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ที่เชื่อถือได้ด้วยวิธีการที่มีระบบเชื่อถือได้

ไมตรี บุญทศ (2549 : 6) ได้ให้ความหมายของการวิจัย คือ กระบวนการแสวงหาความจริง หรือการค้นหาคำตอบอย่างมีระบบ มีแบบแผน และมีจุดหมายที่แน่นอน

มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ (http://www.bcur.ac.th/e_le/f_res/les1.htm) ให้ความหมายของการวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อแสวงหาคำตอบสำหรับปัญหา หรือคำตอบการวิจัยที่กำหนด เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการทำงานใหม่ ๆ การทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการหรือเกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ มีการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบทุกขั้นตอน กระดำเนินงาน เพื่อให้ผลการศึกษาดูกดต้องและเชื่อถือได้ และขาดไม่ได้คือการเผยแพร่งานวิจัยเพื่อให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือแก้ปัญหาต่อไป

โดยสรุป การวิจัยหมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นการศึกษาอย่างมีระบบ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์และตีความหมายผลที่ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบอันถูกต้องและเชื่อถือได้

2. ขั้นตอนวิธีการทางวิจัย

การวิจัยเป็นกระบวนการศึกษาหาความรู้ที่เป็นระบบระเบียบที่เชื่อถือได้ การดำเนินงานการวิจัยจึงต้องมีขั้นตอน นักวิชาการทางการศึกษาได้อธิบายขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ไมตรี บุญทศ (2549 : 11-19) ได้กำหนดกระบวนการวิจัยในโรงเรียนไว้ 5 ขั้นตอน ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา (Problem Identification) เมื่อต้องการศึกษาเรื่องใด ต้องตั้งปัญหาที่จะศึกษาให้ชัดเจน ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะต้องตั้งชื่อเรื่องและนิยามปัญหาที่จะวิจัยว่าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร การที่จะนิยามปัญหาชัดเจน ต้องมีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่องนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งสมมติฐาน (Formulation Hypothesis) การตั้งสมมติฐานเป็นการทำนายผลการวิจัย เป็นการเดาเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษานั้นเกิดขึ้นเพราะอะไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการรวบรวมข้อมูล (Collection of data) ผู้วิจัยต้องวางแผนว่าใช้วิธีการใดในการเก็บรวบรวมข้อมูลการหาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะหาข้อมูลมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ผู้วิจัยจะต้องใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัย และแปลความหมายของข้อมูล

ขั้นที่ 5 การสรุปผล (Conclusion) เป็นการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ได้ผลอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ แล้วทำเป็นรายงานการวิจัยเพื่อเป็นเอกสารแสดงผลการศึกษา ค้นคว้า

ศิริพงษ์ เสภาภาน (2546 : 17-18) กล่าวว่า การวิจัยเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการจะศึกษา โดยกำหนดขอบเขตที่จำเพาะเจาะจงลงไปว่าจะศึกษาเรื่องใด
2. ให้คำจำกัดความของปัญหา เป็นการบรรยายความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นจะต้องศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัย ความมุ่งหมายของการวิจัย ตัวแปร (Variables) ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหา การกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้สำหรับการวิจัย ตลอดจนการศึกษาเอกสารทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะต้องบรรยายให้ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์
3. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะต้องแสดงให้เห็นว่างานวิจัยที่ตนจะทำนั้นแตกต่างไปจากงานวิจัยของผู้อื่นอย่างไร
4. กำหนดสมมติฐานการวิจัย หลังจากได้ตรวจสอบเอกสารเบื้องต้นแล้วจะทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดคาดคะเนคำตอบของปัญหาไว้ล่วงหน้าอย่างมีเหตุผล

5. พิจารณาแหล่งของข้อมูล โดยขึ้นอยู่กับตัวแปรที่จะศึกษาและชนิดของข้อมูลที่ควรนำมาวิเคราะห์

6. กำหนดแบบแผนการวิจัย เป็นการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการว่ารัดกุมเพียงพอหรือไม่ มีโอกาสผิดพลาดหรือเกิดความคลาดเคลื่อนมากน้อยเพียงใด

7. พิจารณาเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือดังกล่าวอาจจะนำเครื่องมือที่มีอยู่แล้วและมีคุณภาพดีและเหมาะสมกับปัญหาที่จะทำการวิจัย แต่ถ้าจะให้ได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายควรสร้างเครื่องมือขึ้นมาเอง แล้วตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนจะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

8. กำหนดขอบเขตประชากร แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างแท้จริง

9. เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบแผนการวิจัยที่กำหนด ซึ่งเป็นไปตามความละเอียดและประเภทของการวิจัย

10. นำข้อมูลที่ได้จัดกระทำตั้งแต่การเตรียมข้อมูลที่สมบูรณ์ การเลือกวิธีการวิเคราะห์ เช่น ใช้สถิติมาช่วย (ถ้าเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ) ถ้าข้อมูลมีจำนวนมากอาจใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องเป็นผู้สามารถกำหนดได้ว่าต้องการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะใดบ้าง จะต้องให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล มิฉะนั้นจะทำให้การสรุปผลข้อมูลผิดพลาดได้

11. แปลผล สรุปผลข้อมูลจากการวิเคราะห์ ถ้าเป็นไปได้ควรสรุปในรูปของตาราง แผนภาพ จะช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

12. เขียนรายงานการวิจัยตามรูปแบบของการเขียนรายงาน รวมทั้งการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมต้องสอดคล้องกัน

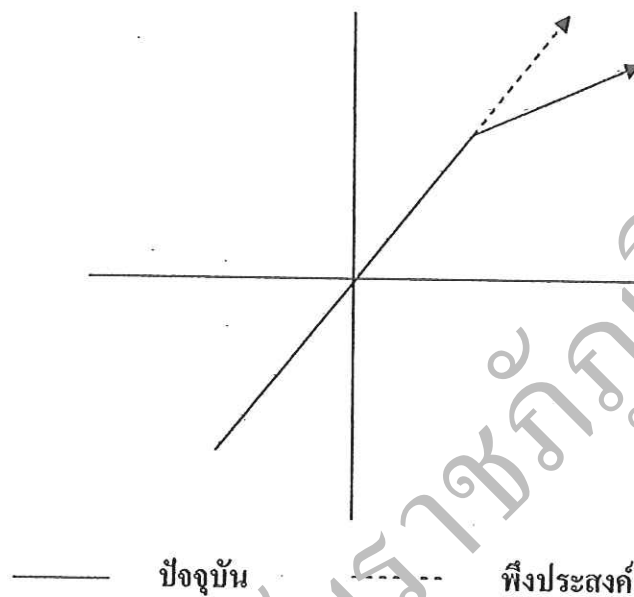
สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัย ตั้งแต่การวางแผนการจนถึงขั้นการทำวิจัยมี 12 ขั้นตอน ได้แก่ เลือกหัวข้อการวิจัย การบรรยายความเป็นมาและความสำคัญ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดสมมติฐานการวิจัย พิจารณาแหล่งข้อมูล กำหนดแบบแผนการวิจัย พิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขอบเขตประชากรกลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และเขียนรายงานการวิจัย

3. ความจำเป็นที่ต้องทำการวิจัย

ภักตรา นิคมานนท์ (2544 : 7-9) ระบุถึงความจำเป็นที่ต้องทำการวิจัยได้ออกเป็น 3 ประการ คือ

3.1 เพราะเหตุขัดข้อง เนื่องจากเกิดสภาพที่เป็นปัญหามีความขัดข้องเกิดขึ้น ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามสภาพปกติ แต่มีสภาพเลวลง เช่น ปัญหาการทำงานไม่บรรลุ

เป้าหมายการทำงานไม่มีประสิทธิภาพปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจของคนในสังคมปัจจุบัน
ปัญหาการจราจรใน กรุงเทพมหานคร ปัญหาน้ำเสียของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นต้น จึงจำเป็นต้องหา
วิธีการแก้ไขสภาพปัญหาเหล่านั้นให้หมดไปโดยวิธีการวิจัยเพื่อศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา

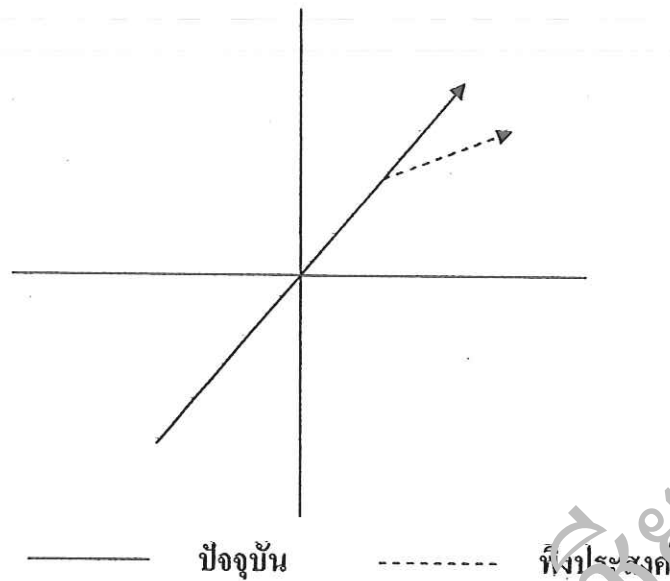

ภาพที่ 2.1 ความจำเป็นในการวิจัย (1)

ที่มา: วัทธา นิคมานนท์ (2544 : 7)

จากภาพอธิบายได้ว่า เห็นที่บ่งชี้ถึงสภาพการณ์ปัจจุบัน พบว่าการเกิดสภาพที่เป็น
ปัญหา มีความขัดข้องเกิดขึ้น ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามสภาพปกติ แต่มีสภาพเลวลง
และ เส้นปะหมายถึง ความจำเป็นต้องหาวิธีการแก้ไขสภาพปัญหาเหล่านั้นให้หมดไปโดยวิธีการ
วิจัยเพื่อศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา

3.2 เพื่อหาทางป้องกัน บางครั้งสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในสภาพปกติ
แต่ไม่แน่ใจว่าจะเกิดปัญหาขึ้นเมื่อใด เพราะเหตุการณ์บางอย่างเคยเป็นปัญหาแล้วในอดีต จึงจำเป็นต้อง
ค้นหาทางป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีก เช่น แนวโน้มการเกิดน้ำท่วมใน กรุงเทพมหานคร ในช่วงเดือน
ตุลาคมของทุกปี ปัญหาการติดเชื้อของเด็กวัยรุ่น ปัญหาสาวเหนือถูกล่อลวงไปเป็นโสเภณี
 เป็นต้น จึงจำเป็นต้องทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางป้องกันมิให้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นอีก

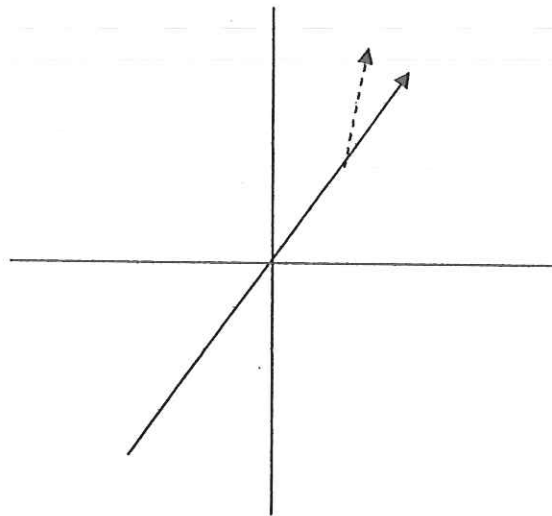

ภาพที่ 2.2 ความจำเป็นในการวิจัย (2)

ที่มา : ภัทรา นิคมานนท์ (2544 : 8)

จากภาพอธิบายได้ว่า เส้นที่บ่งหมายถึงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในสภาพปกติ แต่ไม่แน่ใจว่าจะเกิดปัญหาขึ้นเมื่อใดเพราะเหตุการณืบางอย่งเคยเป็นปัญหาแล้วในอดีตและเส้นประ หมายถึง ความจำเป็นต้องทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางป้องกันมิให้ปัญหาเกิดขึ้นอีก

3.3 ต้องการพัฒนา ในสภพกรรณที่เป็นปกตินั้นนอกจากจะหาทางป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นแล้ว ในสังคมที่เจริญยังต้องการที่จะหาทางพัฒนาทุกอย่างให้ดีขึ้น เช่น ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำการของบุคลากรในองค์กร ต้องการหารูปแบบการสอนที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง ต้องการค้นหาคำวรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นต้น

————— ปัจจุบัน

----- พึงประสงค์

ภาพที่ 2.3 ความจำเป็นในการวิจัย (3)

ที่มา : กัทรา นิคมานนท์ (2544 : 9)

จากภาพอธิบายได้ว่า เส้นทึบหมายถึงสภาพการเป็นอยู่ในปัจจุบันในสภาพปกติ และเส้นปะ หมายถึง ความต้องการที่จะหาทางพัฒนาทุกอย่างให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การวิจัยมีความจำเป็น เพื่อศึกษาสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นในกิจกรรม การเรียนการสอนในชั้นเรียน แสวงหาแนวทาง และวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในชั้นเรียน และเปลี่ยนแปลงแนวคิดในเชิงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง

4. ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยได้รับความสนใจเป็นจำนวนมากขึ้น เพราะมองเห็นถึงประโยชน์ของการวิจัย สามารถนำผลจากการวิจัยไปพัฒนาตนเอง และสังคมให้ดีขึ้นได้ การวิจัยทางการศึกษามีประโยชน์ต่อการบริหาร การเรียนการสอน และการดำเนินชีวิต ดังนี้

4.1 ด้านการบริหาร

4.1.1 ช่วยกำหนดนโยบาย เพื่อวางแผนปฏิบัติงานได้ถูกต้องและให้เหมาะสม งานวิจัยที่เรียกว่า “วิจัยสถาบัน” จะมีส่วนช่วยเสริมสมรรถนะทางการบริหารได้มากขึ้น

4.1.2 ช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ ปรากฏการณ์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการวางแผน และกำหนดหลักการในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัยสั่งการของครูให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว

4.1.3 ช่วยในการค้นหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพกล่าวคือเป็นการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลมากกว่าสามัญสำนึก และเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด

4.1.4 ช่วยแนะแนวทางในการเลือกวิธีปฏิบัติงานที่ประหยัดรวดเร็วได้ผลดี

4.1.5 ช่วยในการตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ไม่สามารถตัดสินใจได้ เพราะไม่แน่ใจการตัดสินใจนั้นจะถูกต้องหรือไม่ หากตัดสินใจพลาดอาจเกิดผลเสียได้ ในกรณีเช่นนี้ “การสำรวจประชามติ” จะช่วยให้ครูสามารถตัดสินใจได้ถูกต้องและมั่นใจขึ้น

4.1.6 ช่วยในการติดตาม และประเมินผลงานของหน่วยงานต่างๆ ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนว่า ประสบความสำเร็จเพียงไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร และจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรจึงจะทำให้การปฏิบัติงานนั้นสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4.1.7 ช่วยพยากรณ์ผลภายหน้าของสถานการณ์ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องอันเป็นประโยชน์ในการวางแผนป้องกันและควบคุมผลเสียที่จะเกิดขึ้นภายหลังได้

4.2 ด้านการเรียนการสอน

4.2.1 ช่วยเพิ่มพูนวิทยาการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหาหรือเรื่องที่ทำวิจัยนั้นจะต้องไม่ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้นการวิจัยจึงเป็นการแสวงหาความรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้หรือรู้แล้วแต่ไม่แน่ชัดผลการวิจัยจึงก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ทำให้วิทยาการต่าง ๆ กว้างขวางขึ้น

4.2.2 ช่วยให้มีเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าทางการวิจัย ทำให้วิธีการเรียนการสอนทันสมัยยิ่งขึ้น

4.2.3 ช่วยให้ครูสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการทางการวิจัยทำให้เป็นผู้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.2.4 ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงวิธีการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้วิธีการวิจัยที่เรียกว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” ซึ่งเป็นวิธีที่ครูสามารถค้นหาวิธีสอนที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนและธรรมชาติของนักเรียนที่ตนสอน

4.2.5 ช่วยให้ครูสามารถแก้ไขจุดบกพร่องได้โดยใช้เทคนิคการวิจัย

4.3 ด้านการดำเนินชีวิต

4.3.1 ช่วยกระตุ้นให้บุคคลมีเหตุผลรู้จักคิด และค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ

4.3.2 ผลจากการวิจัยทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป มีความสะดวกสบายมากขึ้น

สรุปได้ว่า การวิจัยเป็นการแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อพิสูจน์หาคำตอบของปัญหา หรือข้อสงสัยโดยวิธีการที่มีระบบน่าเชื่อถือ การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบมาอธิบายให้ได้

ว่าข้อเท็จจริงนั้นๆ เป็นอะไรทำไมจึงเป็นเช่นนั้นต่อไปจะเป็นอย่างไร และจะควบคุมป้องกันไม่ให้เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้อย่างไร การวิจัยจึงมีประโยชน์ในการเพิ่มพูนวิชาการใหม่ให้กว้างขวางมากขึ้น ทำให้เข้าใจสถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้สามารถหาแนวทางในการปฏิบัติงาน ดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยในชั้นเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน ในประเด็นต่อไปนี้ คือ ความหมายการวิจัยในชั้นเรียน ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะการทำวิจัยในชั้นเรียน และกระบวนการทำวิจัยในโรงเรียน

1. ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

นักวิชาการทางการศึกษาได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 4) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่า หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูในชั้นเรียน เพื่อมาดัดแปลงแก้ไขเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การดำเนินการมีแผนชัดเจน สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็ว และนำผลมาใช้ได้ทันที ในระหว่างการทำวิจัยจะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ผลที่ได้จะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด

ไพจิตร สะดวกการ (2545 : 4) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการในการแก้ปัญหา หรือพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อสืบค้นให้ได้สาเหตุของปัญหา แล้วแสวงหาวิธีการแก้ไขหรือพัฒนาที่เชื่อถือได้ เช่น การสังเกต การจดบันทึก การวิเคราะห์หรือการสังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

สพ.น. มีสกุล (2546 : 24) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการการค้นคว้าหาวิธีการที่นำมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์โดยครูผู้สอนเป็นผู้ทำการวิจัยทุกขั้นตอนรวมถึงการเขียนรายงานผลการวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอผลงานของตนให้เพื่อนร่วมงานได้รับทราบ และทำการวิพากษ์ร่วมกัน โดยครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน

นุจรี ผิวฉนวน (2548 : 20) ระบุว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ครูใช้ค้นคว้าหาความจริง (Reliable Knowledge) เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

โดยครูใช้กระบวนการ (Process) เทคนิควิธี (Techniques) ในการแสวงหาความรู้ (Knowledge) ความจริง (Fact) ที่น่าเชื่อถือได้ (Reliable) อย่างมีจุดมุ่งหมาย (Objective) ที่แน่นอน เพื่อแก้ปัญหา ระหว่างการเรียนการสอน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ การเขียนรายงาน ผลการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนของครู รวมถึงการนำผลการค้นพบที่ได้มาแก้ไขปัญหาคือการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ไมตรี บุญทศ (2549 : 5) ได้สรุปความหมายของการวิจัยในโรงเรียน คือการวิจัยที่ ทำโดยครูหรือผู้ที่บริหารโรงเรียนมอบหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาวางแผนบริหารจัดการงานของ โรงเรียนอย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผน มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ใช้วิธีการในลักษณะการวิจัย เชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้วิธีการความรู้เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานโรงเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

สุวิมล ว่องวาณิช (2550 : 21) ได้สรุปความหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชั้นเรียน ของตน และนำผลมา ใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และเพื่อสะท้อน ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ มีการร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผล ที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียน

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึงการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ค้นคว้าเพื่อสร้าง ความรู้ใหม่ทางการศึกษาและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบอย่างมีระบบซึ่งผล ของการวิจัยใช้เป็นแนวทางนำไปใช้ การเรียนการสอน พัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย อีกทั้งเป็นการพัฒนาตนเอง ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียนจึงควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ขณะเดียวกันครูก็สร้างความรู้ทางการศึกษาเองเช่นกัน และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของ ครูและนักเรียน

2. ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549 : 22) มาตรา 24 ข้อ 5 ระบุว่า “ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ การวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้” และในมาตรา 30 ระบุว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนา

กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา และมีการกำหนดมาตรฐานครูในระบบประกันคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานที่ 23 ว่าด้วยครูต้องมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยแบ่งออกเป็น 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ครูต้องมินิสังรักการแสวงหา 2) ครูต้องทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3) ครูต้องรู้วิธีการวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนของตนเองได้ ซึ่งการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนด้วยกระบวนการวิจัยที่ครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติเป็นสิ่งที่จะทำให้ผลดีแก่ผู้เรียน มากกว่าการที่ครูแก้ปัญหาในชั้นเรียนของตนตามผลการวิจัยของผู้อื่น เพราะว่าครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ครูจึงย่อมรู้ธรรมชาติภูมิหลัง และสภาพแวดล้อมของผู้เรียนของตนดีกว่าผู้อื่น แต่ครูก็ต้องพยายามศึกษาค้นคว้าหาแนวทางแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ผู้อื่นทำวิจัยไว้ เพื่อนำมาเป็นฐานความคิดในการปรับนำไปใช้ให้ เหมาะกับผู้เรียนของตน และจะได้รู้ถึงข้อควรระวังที่ผู้วิจัยคนก่อนได้นำเสนอไว้ เพื่อป้องกันผิดพลาดซ้ำรอยเดิม รวมทั้งควรปรึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ เพื่อปรับแนวคิดและประสบการณ์เหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางที่นำมาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนของตนอย่างมั่นใจต่อไป (ไพจิตร สะดวกการ, 2545 : 4)

การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการวิจัยนั้นจะเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นทางการในทางปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร และเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีความสัมพันธ์และเสริมซึ่งกัน และกัน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ, 2543 : 3) และการวิจัยต้องทำอย่างเป็นระบบ มีเอกสารรองรับบันทึกผลไว้อย่างชัดเจน การนำผลวิเคราะห์แปลผลเพื่อนำผลไปพัฒนางานให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และสนองตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ (ไมตรี บุญชู, 2549 : 9)

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในวงวิชาการทางการศึกษาก็จะมีข้อมูลหรือนวัตกรรม ทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงเกิดมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อครูในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก และในการทำงานจะพัฒนาให้ครูไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) ทั้งนี้เพราะครูนักวิจัยจะมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แสวงหาความรู้ (Learner) ในศาสตร์แห่งการสอนอย่างต่อเนื่องจนในที่สุดจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวาง และลึกซึ้งในศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนสามารถที่จะสอนนักเรียนให้พัฒนาก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ หรือที่เรียกกันว่า ครูผู้รอบรู้ หรือครู

ปรมาจารย์ (Master Teacher) ซึ่งถ้ามีปริมาณครุณักวิจัยดังกล่าวมากขึ้นจะช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมั่นคงยิ่งขึ้น

3. รูปแบบของการทำวิจัยในชั้นเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนได้มีผู้กล่าวถึงรูปแบบของการวิจัยในโรงเรียนไว้ดังนี้

วีระศักดิ์ ชมภูคำ (2543 : 8) ได้กล่าวไว้ว่าขอบเขตในการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะให้ความสำคัญกับการคิดค้นพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ 1) การเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ (Invention) 2) กิจกรรมการพัฒนา หรือเทคนิควิธีสอน (Instruction)

ไพจิตร สะดวกการ (2545 : 11) การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการนำรูปแบบกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มาแก้ปัญหของผู้เรียนโดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน กรณีที่ครูพบว่าผู้เรียนมีปัญหา ด้านพฤติกรรมเป็นรายคน หรือรายกลุ่ม หรือทั้งชั้น ครูอาจศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณี แล้วแก้ปัญหาให้ผู้เรียนจนเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ที่คงทน ถือว่าครูได้ทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้เรียนแล้ว

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 76) การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) คือการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรม บุคลิกภาพ และคุณลักษณะ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย อาจเป็นการวิจัยรายบุคคล การวิจัยรายกรณี การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

สุวิมล ว่องวาณิช (2550 : 34) การจัดประเภทของรูปแบบการทำวิจัยปฏิบัติการ เช่น รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ (Formal and Informal Research)

1. การวิจัยแบบเป็นทางการ (Formal Research) เป็นงานวิจัยที่มีแบบแผนการวิจัย เครื่องครุณักมีลักษณะการดำเนินงานการนำเสนอเหมือนงานวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research) มีการออกแบบการวิจัยที่รัดกุมเพื่อให้ตอบคำถามวิจัยได้ชัดเจนและมีรูปแบบการนำเสนอรายงานผลการวิจัยที่กำแนชัดเจนส่วนใหญ่จำแนกเนื้อหาสาระออกเป็น 5 บท

2. การวิจัยแบบไม่เป็นทางการ (Informal Research) คืองานวิจัยที่ไม่ยึดแบบการวิจัยอย่างเคร่งครัดเหมือนการวิจัยเชิงวิชาการมุ่งเน้นตอบคำถามวิจัยมากกว่าการยึดรูปแบบการวิจัยแบบเป็นทางการข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยก็พยายามใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากการเรียนการสอนตามปกติการนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุมเพียงประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ งานวิจัย บางครั้งพบว่าการรายงานผลเพียง 1 - 2 หน้า

การจำแนกประเภทของงานวิจัยในชั้นเรียนตามรายละเอียดดังที่ได้กล่าวไว้เพื่อนำมาศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จำแนกประเภทงานวิจัยในชั้นเรียน ออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การวิจัยของโรงเรียน 2) การวิจัยคุณลักษณะของนักเรียน 3) สื่อการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ (Invention) 4) กิจกรรมการพัฒนา หรือ เทคนิควิธีสอน (Instruction)

4. ลักษณะการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวาณิช (2544 : 19) กล่าวว่ารูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยจำแนกตามผู้ดำเนินการวิจัยและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา กำหนดเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การวิจัยโดยครูเพียงคนเดียว 2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือ 3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนระดับสถานศึกษา ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะ ดังนี้

4.1 การวิจัยโดยครูคนเดียว (Individual Teacher Action Research) เป็นการทำงานของครูที่กำลังเผชิญกับปัญหาจากการปฏิบัติงานสอนและมีความพยายามที่จะศึกษาและแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง โดยอาจขอความช่วยเหลือหรือมีผู้ให้คำปรึกษาการวิจัยประเภทนี้ เรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง คือผู้เรียน ขณะเดียวกันยังส่งผลให้ครูได้พัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยรูปแบบการวิจัยสามารถศึกษาจากนักเรียนเพียงคนเดียว (Case Study) หรือศึกษาวิจัยทั้งห้องเรียน ซึ่งแล้วแต่นาผลกระทบทของปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั่นเอง

4.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) เป็นการวิจัยที่ทำเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยมีจำนวน 1-2 คนขึ้นไป ซึ่งพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน มาวางแผนการทำวิจัยร่วมกัน ครูที่ทำวิจัยลักษณะนี้อาจอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษากันก็ได้ แต่ต้องมีปัญหาที่มุ่งแก้ไขเหมือนกัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนแบบร่วมมือ จึงเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนหนึ่ง หรือมาร่วมในกระบวนการวิจัยด้วย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ หรือผู้ปกครอง เป็นต้น การวิจัยลักษณะนี้ จะเป็นประโยชน์ที่จะช่วยพัฒนาทักษะการวิจัยและเทคนิค การดำเนินงานของผู้สอนด้วย เนื่องจากทีมวิจัยประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมุมมองต่างกัน จึงเป็นประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักวิจัย

4.3 การวิจัยปฏิบัติการระดับสถานศึกษา (Schoolwide Action Research) การวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สถานศึกษา หรือเฉพาะกลุ่ม เช่น ปัญหาเรื่องสารเสพติดในสถานศึกษา การยกระดับมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

ซึ่งผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูทุกคน บุคลากรอื่น ๆ รวมถึงชุมชนและคณะที่ปรึกษาภายนอก

5. กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนหรือขั้นตอนของการดำเนินการในชั้นเรียน มีผู้เสนอความเห็นไว้หลากหลายซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2542 : 7) เสนอกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีกระบวนการวิจัยดังนี้ คือ 1) สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา 2) กำหนดวิธีการในการแก้ไขปัญหา 3) พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม 4) นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ 5) สรุปผล

สุวิมล ว่องวาณิช (2543 : 13) เสนอขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข (Plan) 2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) 3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) 4) การสะท้อนผลหลังการปฏิบัติงานโดยให้ผู้ที่มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป (Reflect) เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปอย่างมีแบบแผนอาจแยกแยะขั้นตอนทั้งการวางแผน และลงมือปฏิบัติจริง

ไมตรี บุญทศ (2549 : 19) ได้กำหนดขั้นตอนการวางแผน และลงมือปฏิบัติจริง ดังนี้

1. เลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย เป็นการกำหนดการวิจัยว่า จะทำการศึกษาในเรื่องใด สาขาวิชาใดมีขอบเขตกว้างขวางแค่ไหน วิชาใด ที่ทำการวิจัยนั้นต้องมีคุณค่า และต้องเหมาะสมกับความสามารถเวลาและเงินทุนสำหรับการวิจัย

2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยต้องศึกษาทฤษฎี หลักการความรู้พื้นฐาน ผลงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้เห็นแนวทางในการวิจัย

3. เขียนเค้าโครงการวิจัย เพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจะต้องเขียนรายละเอียดของกระบวนการวิจัยไว้ล่วงหน้าว่าต้องทำอะไรบ้างตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบ โดยมีปฏิทินการปฏิบัติงานพร้อมทั้งกำหนดค่าใช้จ่ายและเครื่องมือในการวิจัยด้วย

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ทำหลังจากเขียนเค้าโครง การวิจัยเรียบร้อยแล้ว เพราะจะต้องมีการนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ในเค้าโครงการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์คำนวณ แยกแยะข้อมูลตามวิธีที่กำหนดไว้ในเค้าโครงการวิจัย

6. สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ ขึ้นนี้เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำการวิจัยในลักษณะคล้ายคลึงกันหรือนำผลการวิจัยไปใช้

7. เขียนรายงานการวิจัย งานวิจัยจะเสร็จสมบูรณ์ต้องมีการรายงานวิจัยออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยขึ้นนี้จะรายงานข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามแนวการเขียนรายงานการวิจัย เพื่อความสะดวกแก่ผู้ที่มาศึกษาค้นคว้าต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการของการทำวิจัยในชั้นเรียนมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา กำหนดวิธีการในการแก้ไขปัญหา พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และสรุปผล แต่การวางแผนการทำวิจัยควรมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ เลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเขียนเค้าโครงการวิจัย การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเขียนรายงานการวิจัย

6. แนวทางการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

กรมวิชาการ (2542 : 10-14) กล่าวว่า การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูสามารถใช้ข้อมูลหรือนวัตกรรมใหม่ที่ค้นพบในการปรับปรุง และการพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามที่ต้องการ ซึ่งจะทำให้การวิจัยในชั้นเรียนมีความสมบูรณ์และคุณค่ามากยิ่งขึ้น

1. ความสำคัญของการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้มีความสำคัญดังนี้

1.1 ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถใช้นวัตกรรม วิธีการ เทคนิคการสอนและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เชื่อถือได้ แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

1.2 ทำให้ครูพัฒนาตนเองให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถนำข้อมูลที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยมาใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

1.3 ทำให้ผู้เรียนได้รับพัฒนาการและส่งเสริมจนบรรลุศักยภาพสูงสุด เนื่องจากครูสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนแต่ละคน

1.4 ทำให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลที่ใช้ปรับปรุงพัฒนางานบริหาร และจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 ครูใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเสนอขอตำแหน่งให้สูงขึ้น

1.6 ทำให้มีข้อมูลในการปรับปรุงหรือดัดแปลงงานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีระบบ

1.7 ทำให้มีแนวทางในการดำเนินหรือกำหนดนโยบายของหน่วยงานหรือองค์กร

2. จุดมุ่งหมายในการทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ มีจุดมุ่งหมายดังนี้

2.1 เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน

2.2 เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานเฉพาะด้าน

2.4 เพื่อใช้ประเมินผล และพัฒนาการปฏิบัติงานของครูหรือหน่วยงาน

3. แนวทางการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

3.1 ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่

3.1.1 ใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายการเรียนการสอนและการพัฒนา

3.1.2 ใช้ปรับปรุงคัดแปลงงานให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การดำเนินโครงการต่าง ๆ ด้านวิชาการและการผลิตเอกสารวิชาการ

3.2 ครูผู้สอนนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งได้แก่

3.2.1 ใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยครู เช่น การใช้เทคนิคการสอนซ่อมเสริมแบบต่าง ๆ ที่ครูคิดค้นข้อมูลมาสอนเสริมผู้เรียนซ้ำให้ทันเพื่อ

3.2.2 ใช้เป็นข้อมูลในการเรียนการสอน เช่น การใช้เนื้อหาพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน

3.3 ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เช่นครูผู้สอนแบบหน่วยการเรียนรู้โดยบูรณาการสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาการต่าง ๆ ตามหลักสูตรกำหนด

3.3.1 นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน เมื่อครูได้ค้นพบข้อมูลใหม่ ๆ จากการวิจัยแล้ว ควรมีการเผยแพร่ให้แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 เผยแพร่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงค้นคว้า

3.3.3 เผยแพร่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดแนวทางการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ที่ลึกซึ้งและมีประโยชน์ต่อไป

สรุปได้ว่า การนำผลการวิจัยไปใช้มีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาการเรียนการสอน และการแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

ครูกับภารกิจการทำงานวิจัยในชั้นเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กรมวิชาการ, 2546 : 2) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พอสรูปได้ คือ โรงเรียนมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ครูต้องใช้กระบวนการ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา 24(5)ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถ จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรี นรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและ ผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ การศึกษา เห็นได้ว่าแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีนัยสำคัญคือ การวิจัยเป็นกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาที่ควบคู่กับ กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียน ครู และผู้บริหาร หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2546 : ๖) ระบุให้สถานศึกษาจัดกระบวนการ การเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา อำนาจ ความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความ รอบรู้ทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

ผู้สอนต้องใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนา ศักยภาพครูเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ที่จะพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ โดยให้ผู้สอน นำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ สามารถใช้กระบวนการวิจัยส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเริ่มตั้งแต่ การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา การพัฒนา การดำเนินการ การแก้ปัญหา หรือ การพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา และการรายงาน ผลการเรียนรู้ การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจะมีความเกี่ยวข้องกับทั้งนักเรียน ครู และผู้จัดการศึกษาทุกระดับ ซึ่งทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง โดยมีเป้าหมายที่มุ่งการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ นักเรียนเกิดทักษะ กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและยั่งยืน โดยนักเรียนสามารถนำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนา การเรียนรู้ของตนเอง เช่น โดยการจัดทำโครงการ สร้างสื่ออุปกรณ์ สิ่งประดิษฐ์และผลงาน

และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ปัญหา การตรวจสอบความรู้ของตนเอง การแสวงหาความรู้ใหม่ต่าง ๆ และครูผู้สอนในฐานะนักการสอน นักพัฒนาหลักสูตร นักวิจัย สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาตนเอง โดยสามารถทำการวิจัยควบคู่กับการพัฒนาการเรียนการสอน การบูรณาการโดยใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียน สามารถนำมาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน บุคลิกภาพของผู้เรียน ให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ และในการพัฒนาโรงเรียนนั้นผู้บริหารต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารต้องส่งเสริมบุคลากรด้านการวิจัย การมีควมรับผิดชอบ ส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยด้วย

นุจรี ผิวนวน (2548 : 19) ได้กล่าวไว้ว่าครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งแก่การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ โดยการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน การอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน และครูต้องใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญคือการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ โดยใช้กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาคน พัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรและยังต้องพัฒนาคนด้านวิชาชีพเพื่อการเป็นครูที่ดี

ทฤษฎีการบริหารที่เกี่ยวกับองค์ประกอบแรงจูงใจและการจูงใจในการทำงาน

นักจิตวิทยาหลายท่านมีความพยายามศึกษาค้นคว้าทฤษฎีเพื่อใช้อธิบายว่าทำไมคนจึงทำงานและศึกษาถึงสิ่งที่ทำให้ความตั้งใจ (Inclinations) ของคนมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้มักรวมไว้ในเรื่องของทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และเกี่ยวกับแรงจูงใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของปัจจัยในการทำงาน อาทิเช่น

1. ทฤษฎีจูงใจ - คำจูงของเฮร์ซเบอร์ก (Herzberg)

เฮร์ซเบอร์ก (Herzberg อ้างถึงใน กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2534 : 207) ศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่ทำให้พอใจและไม่พอใจในการทำงาน ตลอดจนหาเหตุผล พบว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เกิดสิ่งจูงใจเพื่อให้คนปฏิบัติงาน ได้อย่างเต็มที่ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 ปัจจัยกระตุ้น (Motivational Factors) หรือตัวกระตุ้น (Motivator) หรือความพึงพอใจ (Satisfiers) เป็นตัวกระตุ้นเตือนที่จะทำให้บุคลากรทำงาน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดกำลังใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน มีองค์ประกอบ ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับความ

ยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน องค์กรประกอบ
ชนิดนี้มีความสำคัญอยู่ในระดับสูงมากในการทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจและกำลังใจที่จะทำงาน

1.2 ปัจจัยด้านหรือแรงจูงใจภายนอก (Hygiene Factors or Maintenance Factors)
ซึ่งเป็นเครื่องส่งเสริมน้ำใจ ทำหน้าที่เป็นตัวป้องกันมิให้คนเกิดความไม่พอใจหรือไม่พึงพอใจที่จะ
ทำงาน ซึ่งมี 11 องค์ประกอบคือ เงินเดือน โอกาสที่ได้รับความก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับ
บัญชา ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา
นโยบายและการบริหารของหน่วยงาน สภาพการทำงานและความปลอดภัย ความมั่นคงในงาน ความมั่นคง
ของชีวิต

2. ความต้องการของมนุษย์ในการทำงานตามแนวคิดของแมคเคลานี (McLarney)

แมคเคลานี (McLarney อ้างถึงใน กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2534 : 218) ทำการศึกษา เฉพาะ
ความต้องการของมนุษย์ในการทำงาน 10 ประการ คือ

- 2.1 ความมั่นคงในการทำงาน
- 2.2 ความพอใจในการทำงาน
- 2.3 โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน
- 2.4 การได้รับการยกย่องนับถือ
- 2.5 การมีผู้บังคับบัญชาที่มีความสามารถ
- 2.6 การได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม
- 2.7 การได้รับการปฏิบัติที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน
- 2.8 การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน
- 2.9 ความเสมอภาค
- 2.10 ความพอใจในสภาพการทำงาน

3. ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow อ้างถึงใน อรุณ รักธรรม, 2535 : 123) กล่าวถึงทฤษฎีลำดับขั้น
ของความต้องการ ดังนี้

3.1 มนุษย์ทุกคนมีความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลาและไม่มีที่สิ้นสุดนับตั้งแต่เกิด
จนตาย

3.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่ใช่แรงจูงใจสำหรับพฤติกรรม
นี้อีกต่อไป

3.3 ความต้องการของคนจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับ
ความสำคัญ ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ชั้น ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้าน

ความปลอดภัยหรือความมั่นคง ความต้องการด้านสังคม ความต้องการที่จะมีฐานะดีเด่นในสังคม และต้องการที่จะได้รับความสำเร็จ

4. ทฤษฎีความต้องการพื้นฐาน 3 ประการ ของอัลเดอร์เฟอร์

อัลเดอร์เฟอร์ (Clayton P. Alderfer อ้างถึงใน อรุณ รักธรรม, 2535 : 126) กล่าวถึง ทฤษฎีความต้องการพื้นฐาน 3 ประการ หรือเรียกว่าทฤษฎี ERG โดยมีพื้นฐานความรู้จากทฤษฎี ลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ แต่ได้สร้างรูปแบบที่แตกต่างออกไป โดยอัลเดอร์เฟอร์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

E (Existence Needs) คือ ความต้องการอยู่รอด

R (Relatedness Needs) คือ ความต้องการมีความสัมพันธ์ทางสังคม

G (Growth Needs) คือ ความต้องการก้าวหน้าและเติบโต

4.1 ความต้องการอยู่รอด

เป็นความต้องการที่จะมีชีวิตรอด ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการที่มีสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ความต้องการที่อยู่อาศัย ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ผู้บริหารสามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้ด้วยการเพิ่มค่าจ้าง ให้เงินโบนัส ให้ผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ในสภาพเงื่อนไขการทำงานที่ดี มีสัญญาการว่าจ้างเป็นจัน ความต้องการอยู่รอดนี้เทียบได้กับ ความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการด้านความมั่นคงของมาสโลว์

4.2 ความต้องการมีความสัมพันธ์ทางสังคม

เป็นความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ต้องการเป็นบุคคลที่มีความหมายสำหรับสังคม เช่น ความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ความต้องการที่มีสถานะในสังคมสูงขึ้น ความต้องการมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เทียบได้กับความต้องการด้านสังคม และความต้องการที่จะมีฐานะดีเด่นในสังคมของมาสโลว์

4.3 ความต้องการการก้าวหน้าและเติบโต

เป็นความต้องการที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง สถานภาพและการเติบโตในหน้าที่การงาน เช่น ความต้องการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบหน้าที่การงานเพิ่ม ต้องการทำกิจกรรมใหม่ๆ ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ เป็นต้น ความต้องการก้าวหน้าและเติบโตเทียบได้กับความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จของมาสโลว์

5. ทฤษฎีเอ็กซ์และทฤษฎีวายของแมคเกรเกอร์ (Douglas Mc Gregor)

แมคเกรเกอร์ (Douglas Mc Gregor อ้างถึงใน อรุณ รักธรรม, 2535 : 131) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมงานในองค์การเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างสูงสุด ซึ่งเปรียบเทียบ

การควบคุมงานแบบเก่าเป็นทฤษฎีเอ็กซ์ (X) และการควบคุมงานแบบใหม่เป็นทฤษฎีวาย (Y) โดยแต่ละทฤษฎีแมคเกรเกอร์ได้อธิบายเกี่ยวกับคน และการจูงใจคนให้ทำงานไว้ดังนี้

5.1 ทฤษฎีเอ็กซ์

ทฤษฎีเอ็กซ์ อธิบายได้ดังนี้

5.1.1 คนส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงาน ชอบหลีกเลี่ยงงาน ไม่ชอบความลำบาก

5.1.2 คนส่วนใหญ่ไม่กระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ ต้องการให้มีการควบคุมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

5.1.3 เพราะคนไม่ชอบทำงานและขาดความรับผิดชอบจึงต้องมีการจูงใจให้คนทำงาน ด้วยการให้ค่าตอบแทนตามความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย และความมั่นคง

5.1.4 ประสิทธิภาพในการทำงานของคนจะดีขึ้นหากมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด

5.1.5 คนส่วนใหญ่ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาขององค์กร

จากทฤษฎีเอ็กซ์ การจูงใจให้ทำงานต้องใช้การบังคับให้กลัว การควบคุมอย่างใกล้ชิด เป็นการมองมนุษย์อย่างขาดธรรมชาติ เพราะมนุษย์มีความต้องการเข้าสังคม มีความต้องการช่วยเหลือกับเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แมคเกรเกอร์จึงได้เสนอทฤษฎีวาย ซึ่งเน้นให้เห็นว่าการบริหารงานต้องคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ จึงจะทำให้การทำงานในองค์กร เกิดประสิทธิภาพ

5.2 ทฤษฎีวาย

ทฤษฎีวาย อธิบายได้ดังนี้

5.2.1 การทำงานของคนอาจเกิดความรู้สึกเต็มใจที่จะทำมากกว่าถูกบังคับ

5.2.2 คนมีความรับผิดชอบในตัวเอง จะทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

5.2.3 การจูงใจให้คนทำงาน มิใช่แต่ความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยเท่านั้น แต่คนยังต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความสำเร็จในชีวิตอีกด้วย

5.2.4 ประสิทธิภาพในการทำงานของคนจะสูงขึ้น หากได้รับการจูงใจ

5.2.5 คนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาให้กับองค์กรหากมีโอกาสเอื้ออำนวยให้

จากทฤษฎีวายเป็นการมองพฤติกรรมมนุษย์จากสภาพความเป็นจริง กล่าวคือ การดำเนินงานภายในองค์กรจะสำเร็จได้ก็ต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากคนงาน นอกจากนั้นองค์กรควรเปิดโอกาสให้คนงานได้แสดงศักยภาพในการทำงานที่สูงขึ้น เพื่อเป็นการจูงใจในการทำงาน

6. ทฤษฎีการจูงใจของแมคคลีแลนด์ (McClelland)

เดวิด แมคคลีแลนด์ (David McClelland อ้างถึงใน อรุณ รักธรรม, 2535 : 133)

ได้แบ่งการจูงใจทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

6.1 ความต้องการด้านความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี พยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ หรือพยายามทำให้อีกกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งต้องเป็นความสำเร็จที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น สอบได้คะแนนดี ได้ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี ทำงานที่ยากและท้าทายสำเร็จด้วยดี

6.2 ความต้องการใฝ่สัมพันธ (Need for Affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับจากคนอื่น ต้องการเป็นที่นิยมชมชอบ หรือเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น เป็นบุคคลที่ชอบนำตัวเองเข้าร่วมในสังคม ไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว ไม่ชอบการทะเลาะวิวาท มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ปฏิบัติตามสังคมโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

6.3 ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งอิทธิพลที่เหนือกว่าคนอื่น ๆ ในสังคม ต้องการควบคุมบุคคลอื่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดและการกระทำ เช่น พยายามพูดโน้มน้าวใจ ให้ข้อเสนอแนะ ครอบงำความคิดของกลุ่ม พยายามทำตัวเป็นผู้นำ คนพวกนี้จะมีลักษณะพูดเก่ง ดูเข้มแข็ง ชอบเรียกร้องรู้สึกว่าตัวเองต่ำต้อย ไม่ทักเทียมคนอื่น ความต้องการอำนาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ

6.3.1 ความต้องการอำนาจที่เป็นส่วนตัว (Need for Personal Power)

คือ ผู้ที่ชอบคุยโอ้อวด แสดงความเก่งเหนือคนอื่น ชอบข่มขู่ เป็นต้น

6.3.2 ความต้องการอำนาจที่มาจากองค์การ (Need for Institution Power)

คือ ผู้ที่ยึดมั่นในระเบียบวินัย คติคุณ ประโยชน์ขององค์การ ต้องการมีอิทธิพลต่อคนอื่น ๆ ในองค์การ ต้องการได้รับถ่ายทอดอำนาจ เป็นต้น

ลักษณะของผู้ที่มีความต้องการความสำเร็จสูง

คุณลักษณะผู้ที่มีความต้องการความสำเร็จสูงตามแนวความคิดของแมคคลีแลนด์

1. เป็นผู้ที่มีความพยายามบากบั่นกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จมากกว่าที่จะทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

2. เลือกทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจึงมักกำหนดเป้าหมายไม่ยาก หรือไม่ง่ายต่อความสำเร็จมากนัก

3. เป็นผู้ที่มีความคิดว่างานทุกอย่างจะสำเร็จได้ก็ด้วยความตั้งใจจริงของตนเท่านั้น ไม่ใช่เพราะโอกาสอำนวยให้

4. การกระทำกิจกรรมใด ๆ นั้น มุ่งหวังเพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรางวัลหรือชื่อเสียง

ในการบริหารงาน ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้พนักงานมีความต้องการความสำเร็จสูงขึ้นได้ ด้วยการจัดเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ให้โอกาสพนักงานได้ทำงานที่ท้าทาย และเป็นงานที่เขาสามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของเขาเอง จัดสภาพการทำงานให้เหมือนกับการแข่งขันกัน และเมื่อเขาทำงานได้เป็นที่น่าพอใจ ผู้บริหารต้องแจ้งให้พนักงานทราบถึงความสำเร็จนั้น

7. ทฤษฎีความคาดหวังของรูม (Victor Vroom)

รูม (Victor Vroom อ้างถึงใน อรุณ รักธรรม, 2535 : 135) เป็นคนแรกที่ได้พัฒนาทฤษฎีความคาดหวังขึ้นมาใช้ในการจูงใจในการทำงานโดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับรางวัลตอบแทน ทฤษฎีความคาดหวังของรูม อธิบายเบื้องต้นว่า

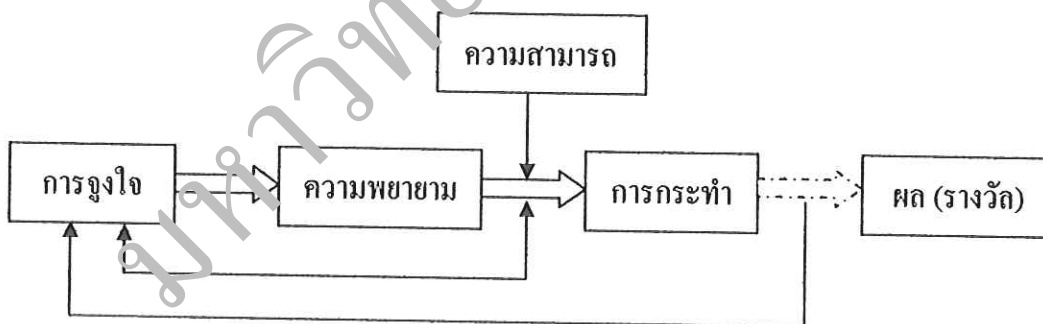
7.1 พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดขึ้นร่วมกันโดยทั้งลักษณะบุคคล และพลังของสิ่งแวดล้อม (ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้) ประสบการณ์ที่ผ่านมาและทัศนคติในด้านต่าง ๆ เป็นตัวกำหนดความต้องการทรัพยากรและการคาดหวังเกี่ยวกับโอกาสของตัวบุคคล

7.2 บุคคลตัดสินใจที่จะทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมในฐานะเป็นสมาชิกในที่ทำงาน และพฤติกรรมการทำงาน

7.3 บุคคลแต่ละคนมีความต้องการเป้าหมายที่ต่างกัน

7.4 บุคคลจะตัดสินใจทำพฤติกรรมที่จะให้ได้มาซึ่งผล (Outcomes)

รูมได้เสนอแนวคิดตามทฤษฎีของเขาตามภาพเกี่ยวกับความคาดหวัง คือ

ภาพที่ 2.4 แผนภูมิแสดงแนวความคิดของรูม ตามทฤษฎีความคาดหวัง

ที่มา : รูม (Victor Vroom อ้างถึงใน อรุณ รักธรรม, 2535 : 135)

การจูงใจเป็นพลังที่จะทำให้เกิดความพยายามของบุคคลในการกระทำพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่ง การจูงใจของบุคคลมาจากส่วนประกอบ 3 ประการ คือ

1. ความคาดหวังความพยายามกับการกระทำ (Effort-performance expectancy) บุคคลคาดหวังไว้ว่า ความพยายามกับพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นมีโอกาสสำเร็จมากน้อยเพียงใด
2. ความคาดหวังการกระทำกับผล (Performance-to-put comes expectancies) บุคคลคาดหวังว่า หากเขากระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งแล้ว เขาจะได้รับบางสิ่งเป็นผลตอบแทน
3. คุณค่าของผล (รางวัล) ที่บุคคลมองเห็นรางวัลที่จะได้ตอบแทนมีคุณค่า มีความดึงดูดใจ มีราคาแตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละบุคคลจะมองเห็นแตกต่างกันไป

การกระทำ (Performance) ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมหรือผลงาน อันเป็นผลรวมของความพยายามของบุคคล กับระดับความสามารถ (ทักษะ ความชำนาญ) ที่บุคคลนั้นถืออยู่ การกระทำของบุคคลจะได้รับผลตอบแทน (Out comes) การกระทำพฤติกรรมเพื่อให้ได้ผลเฉพาะจุดหนึ่งก็จะได้ผลตอบแทนระดับหนึ่ง ในเส้นประแสดงให้เห็นว่าบางครั้งบุคคลกระทำผลงานระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้ผลตอบแทนตามที่ต้องการ ซึ่งการได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวัง หรือไม่นั้น ขึ้นไปตามที่คาดหวังจะเป็นสิ่งจูงใจในการกระทำพฤติกรรมครั้งต่อ ๆ ไปด้วย

เจตคติ

เจตคตินับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำงานอย่างหนึ่ง นอกจากความพร้อม และการจูงใจ บุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน จะช่วยให้ทำงานได้ผล ทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นต้นกำเนิดของความคิดและการแสดงการกระทำออกมานั่นเอง

1. ความหมายของเจตคติ

กาญจนา นาคสกุล (<http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=351>) ได้ให้ความหมายคำว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกนึกคิด ความชอบความชังของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ฉนวน สายยศ (2545 : 53) ได้นิยาม เจตคติว่าเป็นอารมณ์ความรู้สึกอันบังเกิดจากการได้สัมผัสรับรู้ต่อสิ่งนั้น โดยแสดงความโน้มเอียงอย่างใดอย่างหนึ่งในรูปของการประเมินว่าชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ ซึ่งประกอบด้วย “ความรู้สึก” ซึ่งต้องเป็นความรู้สึกที่พร้อมแสดงการตอบสนองออกไป แต่ยังไม่แสดงออก เพราะเป็นเพียงแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความโน้มเอียงจนเกิดสรีรภาพเร้าร้อนอยู่ในใจ และ “เป้าเจตคติ” (Attitude Object) หมายถึง เป้าทั้งหลายที่รับความรู้สึก เช่น สิ่งของ

สถานที่ ซึ่งอาจเป็นสิ่งเดียวหรือหลายสิ่งทั้งนามธรรมและรูปธรรม ความรู้สึกต่อเป้าหมายเจตคติที่อยู่ในใจจึงถือว่าเป็นเจตคติ

นุจรี ศิวมวล (2548 : 26) กล่าวว่าไว้ว่า เจตคติ เป็นความพร้อมของสมอง และประสาท การจัดระบบมวลประสาทการรับรู้ที่พลภายนอกหรือภายใน ที่มีต่อบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อสภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ประกอบด้วยความรู้ (Cognitive Component) ความรู้สึก (Affective Component or Feeling Component) และ กิริยพร้อมทำ (Action Tendency Component or Behavioral Component) ความรู้สึกเชื่อถือ สรรพาคือสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเกิดความพร้อมที่จะแสดง การกระทำออกมาซึ่งอาจไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ เป็นความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจสามารถวัดได้ จากการสังเกต หรือการใช้แบบสอบถาม

สรุปได้ว่าเจตคติ หมายถึง แนวความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมอยู่ 2 ลักษณะ คือ ทศนคติในทางดีหรือในทางบวก ทศนคติในทางไม่ดี หรือในทางลบ เช่น ชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย พอใจ ไม่พอใจ ตระเล็งใด ๆ ในลักษณะ เฉพาะตัวตามทิศทางของทศนคติที่มีอยู่ ซึ่งทำให้เป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมี ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ ต่อไป

2. องค์ประกอบของเจตคติ และวิธีการวัดเจตคติ

เพราพรณ เป็ถียนภู (2542 : 99-107) ได้สรุปองค์ประกอบของเจตคติ (Attitudinal Component) และวิธีการวัดเจตคติดังนี้

เจตคติดี้องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้ว่า ทศนคติของคนเริ่มต้น จากการมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเห็น ทศนคติเป็นอันดับแรก และเป็นความรู้ที่ประเมินค่าได้ว่าเป็น ความรู้ทางด้านบวก ทางลบ มีคุณ มีโทษ การแสวงหาความรู้จึงเป็นสิ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นว่า บุคคลนั้นมี ทศนคติต่อเรื่องนั้นเพียงใด ปริมาณของความรู้จึงจำเป็นต่อการสร้างทศนคติของคน ดังนั้น การวัดเจตคติโดยวัดความรู้จึงเป็นสำคัญ ผู้วัดต้องแน่ใจว่าผู้ถูกวัดมีความรู้หรือประสบการณ์ ในเรื่องที่วัดในทางบวกหรือลบ จึงจะทราบทศนคติที่แท้จริง มิฉะนั้นจะทำให้ผล หรือข้อสรุป ที่ได้รับอาจผิดพลาดได้

2. องค์ประกอบทางการรู้สึก (Affective Component or Feeling Component) ได้แก่ ความรู้สึกหรืออารมณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของทศนคติ เพราะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นหมายถึงความรู้สึก ชอบ - ไม่ชอบ พอใจ - ไม่พอใจ ในสิ่งนั้นโดยทั่วไปการมี ความรู้สึกจะนำไปสู่การมีความรู้สึกต่อสิ่งที่มีความรู้สึกนั้น เช่น เมื่อมีความรู้สึกว่สิ่งนั้นมีโทษ ก็จะเกิด

ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการวัดทัศนคติส่วนมาก จะวัดความรู้และความรู้สึกของบุคคลไปพร้อมกัน

3. องค์ประกอบทางการพร้อมทำ (Action Tendency Component or Behavioral Component) คือ ความพร้อมทำพฤติกรรมหรือความพร้อมที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ต่อสิ่งที่มีทัศนคตินั้น การวัดเจตคติมีวิธีการ ดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมด้วยการติดตาม ฝึมอง จดบันทึกพฤติกรรมอย่างมีระบบ ผู้ถูกสังเกตต้องไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกติดตาม

2. การใช้แบบสอบถามจัดเป็นการวัดเจตคติแบบการเขียนตอบ (Paper-Pencil Test) โดยกำหนดให้ตอบด้วยการรายงานตนเอง (Self-Report) ว่ามีความรู้สึกหรือความเห็น หรือมีการปฏิบัติอย่างไรในเรื่องที่ตอบแบบสอบถาม

3. การวัดเจตคติด้วยวิธีการใช้ค่าประจำประโยค เซอร์สโตน (Thurstone) และคณะ เป็นผู้สร้างขึ้น จึงเรียกว่า “เครื่องมือเจตคติแบบ Thurston Scale” จุดมุ่งหมายของการหาค่าประจำประโยคเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบปริมาณมากน้อย หนักเบา ของเจตคติ

4. วิธีการประเมินมาตราส่วนลิเคิร์ต (Likert) เป็นผู้วางวิธีการนี้นิยมใช้กันมากเพราะไม่ยุ่งยากเหมือนวิธีของ เซอร์สโตน (Thurstone) การสร้างแบบทดสอบเริ่มด้วยการสร้างประโยคที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องศึกษา แต่ละประโยคมีมาตราส่วน 5 หน่วยตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) หรือใช้มาตราส่วนมากกว่านี้ก็ได้ ประโยคควรมีจำนวนมากกว่าที่ต้องการใช้จริง นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มทดลองจริง

5. วิธีการใช้ความเหมาะสมของคำคุณศัพท์ (Semantic Differential Scale) วิธีการทดสอบแบบนี้สร้างตามทฤษฎีของ ออสกู๊ด (Osgood) โดยมีหลักการว่า เจตคติ คือการประมาณค่า เขาจึงกำหนดให้ผู้ทดลองประมาณค่าข้อความที่สร้างขึ้นลงในสเกล 7 ช่วง ด้วยการใช้วิธีการตีความหมายคำที่มีความหมายหลายคำที่ซ้อนกันอยู่ หรือความหมายของคำที่มีความหมายของคำอื่นแฝงอยู่ ข้อดีของการวัดแบบนี้ คือ สามารถนำเจตคติแต่ละเรื่องมาเปรียบเทียบกันได้ สามารถนำมาตราส่วนที่สร้างนำไปวัดในเรื่องอื่น ๆ ได้อีก

6. การสัมภาษณ์ คือ การวัดเจตคติด้วยการสอบถามด้วยคำพูด และการจดบันทึกเพื่อนำคำพูดมาวิเคราะห์ในภายหลัง นอกจากจะเป็นความคิดเห็น ยังสามารถได้ข้อมูลพฤติกรรมด้วย เช่น การยิ้ม การแสดงความอึดอัด

7. การใช้แบบทดสอบทางอ้อม (Project Test) เป็นการทดสอบเจตคติแบบนี้ใช้วิธีการสะท้อนความคิดต่อภาพที่กำหนดให้ จัดเป็นวิธีทางอ้อม เพราะผู้ทดสอบจะไม่ทราบว่าตนเองกำลังจะให้ข้อเท็จจริงในเรื่องใด พฤติกรรมที่แสดงออกในขณะที่ทดสอบ คือการบรรยายภาพ เช่น

ภาพการ์ตูน ภาพวาดลายเส้น หรือรูปภาพ ข้อสำคัญของวิธีนี้คือผู้วิเคราะห์ หรือผู้ตีความจะต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์ความหมายคำพูด จึงจะทำให้ข้อมูลน่าเชื่อถือ

การประเมินการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติโดยทั่วไปจะประเมินเกี่ยวกับความรู้สึกในเรื่อง ความเชื่อ ความปรารถนา ความชอบไม่ชอบ การเปรียบเทียบความปรารถนาเกี่ยวกับความรู้สึกที่ปฏิบัติจริง วิธีการประเมินดังนี้

1. สังเกตพฤติกรรม ต้องสังเกตอย่างมีระบบ
2. ใช้ข้อสอบ หรือแบบสอบถาม

สรุป การวัดเจตคติวัดได้จากการสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ การใช้ความหมายแฝงของคำคุณศัพท์ การสังเกต การประมาณค่า ในการประเมินเจตคติของครูต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบประเมินเจตคติ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scales) 5 ระดับ เลือก ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โดยเสนอตามลำดับดังนี้

สุก โชค ปิยะสันต์ (2539 : 99-100) ได้วิจัยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้วิจัย ปัจจัยด้านโครงสร้างและระบบงาน ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานในการทำวิจัย ปัจจัยด้านบริบทของการทำวิจัย รวมทั้งศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูประถมศึกษา โดยทำการศึกษาจากครูผู้ทำวิจัย ครูที่ไม่ทำวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ และบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยแก่ครูประถมศึกษา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้ง 4 เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของครูดังนี้ ปัจจัยด้านตัวครูผู้วิจัย พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ ได้แก่ การเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเป็นนักวิชาการ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเป็นนักวิชาการ มีแรงจูงใจจากเกียรติยศชื่อเสียง และการเลื่อนขั้นเงินเดือน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการวิจัย มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย มีความพร้อมทางสภาพความเป็นอยู่และงานที่ปฏิบัติ และเป็นผู้มีความพร้อมในด้านสุขภาพร่างกาย ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานในการทำวิจัย ได้แก่

องค์ประกอบ ด้านเงินทุนในการทำวิจัย เวลา ที่ปรึกษา แหล่งค้นคว้าข้อมูลเอกสาร และคุณสมบัติตามระเบียบของทางราชการ ปัจจัยด้านโครงสร้างและระบบบริหาร ได้แก่ การได้รับ การส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษา ศึกษาอำเภอและการส่งเสริมจากทาง โรงเรียนอย่างเหมาะสม ปัจจัยด้านบริบทของการทำวิจัย ได้แก่ การมีสภาพแวดล้อมทางวิชาการ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และภาวะที่มีความต้องการใช้งานวิจัย

วลัยลักษณ์ อัครีวงศ์ (2539 : 14-15) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังพบว่า ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านประยุกต์ในงานที่สอนเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและนำไปแก้ปัญหาพัฒนาท้องถิ่นและสังคมปัญหาและอุปสรรค จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 236 คน พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าขาดการสนับสนุนด้านการเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนยุ่งยาก รวมทั้งขั้นตอนการแจ้งข้อวัสดุอุปกรณ์ มีความล่าช้า ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ จำนวนชั่วโมงสอนมีมากเกินไป การจัดตารางสอนไม่เอื้ออำนวย ขาดผู้นำในการทำวิจัย ขาดความรู้ทักษะ แรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน ด้านชื่อเสียงเกียรติยศรวมทั้งการเลือกหัวข้อหรือประโยชน์ในการทำวิจัย คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในสถานศึกษาโดยรวมทุกด้านและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมทุกด้าน และแต่ละรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นในรายชื่อการสนับสนุนด้านงบประมาณในการทำวิจัย การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัย พบว่า มีการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย 3) ผู้บริหารโรงเรียนมีวุฒิทางการศึกษาดังกัน บทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน 4) ด้านการส่งเสริมการสนับสนุนการวิจัย ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนางานในหน้าที่จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยให้กับครูแกนนำ หรือครูต้นแบบด้านการสร้างพัฒนาบุคลากรทางการวิจัย ควรมีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการวิจัย และให้เห็นความสำคัญของการวิจัย ผู้บริหารควรต้องเป็นผู้ริเริ่ม กระตุ้น ชี้นำ กำกับให้เห็นความสำคัญของการวิจัย เนื่องจากผู้บริหารอยู่ใกล้ชิดกับครูด้านการบริหารจัดการด้านการวิจัยให้มีการจัดทำแผนการพัฒนางานวิจัย และนำเข้าสู่แผนปฏิบัติการประจำปีให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ด้านการวิจัยอำนวยความสะดวกให้กับผู้วิจัยพร้อมทั้งให้คำแนะนำปรึกษาด้านการวิจัยด้านการเผยแพร่ และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ควรสอดแทรกผลการวิจัยในการประชุมต่าง ๆ หรือการนิเทศควรจัดหาทีมงาน เช่น ศึกษานิเทศก์

หรือครูแกนนำด้านการวิจัยช่วยสรุปผลงานวิจัย และนำเสนอเผยแพร่ไปตามโรงเรียนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

ทองฮะ พรภูมิินทร์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิตกับสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือน ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคายพบว่า ปัจจัยเชิงจิตที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการปฏิบัติงานสูงใน 3 อันดับแรก คือ การได้รับความสำเร็จ สภาพการทำงาน ความรับผิดชอบ เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยเชิงจิตที่มีความสัมพันธ์ 3 อันดับแรกกับงานแต่ละด้านมีดังนี้ งานบริหารทั่วไปคือ การได้รับความสำเร็จ ความรับผิดชอบ และสภาพการทำงาน งานการเจ้าหน้าที่ คือ การได้รับความสำเร็จ ลักษณะของงาน และความก้าวหน้า งานการเงิน และพัสดุ คือ การได้รับความสำเร็จ นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์ งานแผนงานและงบประมาณ คือ สภาพการทำงาน นโยบายและการบริหาร และความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน งานพัฒนาบุคคล คือ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา และการได้รับความสำเร็จ

ปนัดดา ซาติมาลากร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริม การวิจัยในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโรงเรียนส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ด้านปัจจัยเชิงจิตมากกว่าปัจจัยด้านอื่น บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ตามวุฒิทางการศึกษา ขนาดของโรงเรียน ประสิทธิภาพในการบริหาร โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรี ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และมีประสิทธิภาพในการบริหารมา มีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพในการบริหารน้อย

จรินทร์ เตโอบล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่ คุณลักษณะของอาจารย์ทางการวิจัย แรงจูงใจในการทำงานวิจัย การพัฒนาตนเองของอาจารย์ทางการวิจัย และการสนับสนุนของผู้บริหาร โดยรวมอาจารย์มีความเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อาจารย์มีคุณลักษณะของอาจารย์ทางการวิจัย และมีแรงจูงใจในการทำวิจัยในระดับมาก แต่มีการพัฒนาตนเองของอาจารย์ทางการวิจัย และการสนับสนุนของผู้บริหารในระดับปานกลาง การศึกษาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ปรากฏว่าตัวแปรที่มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด ได้แก่ แรงจูงใจในการทำวิจัย รองลงมา คือ การไม่เคยทำการวิจัย และ คุณลักษณะของอาจารย์ทางการวิจัยตามลำดับ

อนงค์ เพชรรักษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูและผู้บริหาร สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตรัง ซึ่งพบว่า 1) บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาตาม

ทักษะของครูและผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง 2) บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาตามทักษะของครูและผู้บริหาร ในภาพรวมและรายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยทักษะของผู้บริหารสูงกว่าครู 3) บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนตามทักษะของครูที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน 4) บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนตามทักษะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง ในภาพรวมและรายองค์ประกอบ โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี มีทักษะสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ยกเว้นองค์ประกอบการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน 5) บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนตามทักษะของครูและผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เบญจพร ทองโอ (2546 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามทักษะของครูและผู้บริหาร ศึกษาจำนวนงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ทักษะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนที่มีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ข้าราชการครูและผู้บริหาร โรงเรียนมีทักษะต่อบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน ในภาพรวมและรายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครู 3) ข้าราชการครู และผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ขนาดต่างกัน ทักษะต่อบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน 4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนตามทักษะของครูและผู้บริหาร คือ สนับสนุนให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ควรให้ความช่วยเหลือ ดูแล ให้กำลังใจต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ควรนำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่

ศรีเวียง เขียงแรง (2546 : 93-97) ได้ศึกษาวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการวิจัยของครูประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการวิจัยของครูประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ตัวแปรอิสระที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นตัวแปรด้านปัจจัยพื้นฐานในการทำวิจัย กลุ่มที่ 2 เป็นตัวแปรด้านสิ่งจูงใจในการทำงาน กลุ่มที่ 3 เป็นตัวแปรด้านจิตลักษณะ ตัวแปรตามคือ ปริมาณผลงานวิจัยของครูประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความถี่ในการทำงาน และความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเครียดในการทำงานสู่ความถี่ในการทำงาน ไปยังปริมาณผลงานวิจัยของครูประถมศึกษา

จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความเชื่อมั่นอำนาจแห่งตน เวลาที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะงาน เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความห่อหุ้มในการทำงาน ไปยังปริมาณผลงานวิจัย ของครูประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ความเครียด การเห็นคุณค่า ในตนเอง ทักษะคิดต่อการทำวิจัย ตัวแปรที่มีผลกระทบรวมต่อปริมาณผลงานวิจัยของครู ประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความห่อหุ้มในการทำงาน รองลงมา ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย การเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะคิดต่อการทำวิจัย ความเชื่ออำนาจในตน เวลาที่ใช้ในการทำ วิจัย ลักษณะงาน เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

สมพงษ์ เลาถลักษณ์จรรยา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวิจัย ในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1) ครูมี ระดับความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละ ปัจจัยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะส่วนตัวของครูนักวิจัย สมรรถภาพของครู นักวิจัยและบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ปัจจัยพื้นฐานการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ใน ระดับปานกลาง 2) ครูมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3) คุณลักษณะส่วนตัวของครูนักวิจัย สมรรถภาพของครูนักวิจัย บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและ ปัจจัยพื้นฐานการวิจัยในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับสภาพการวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ปัจจัยพื้นฐานการวิจัยในชั้นเรียน และคุณลักษณะส่วนตัวของครูนักวิจัยร่วมกันควบคุมสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพการวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 0.539$) และสามารถพยากรณ์สภาพการวิจัยในชั้นเรียนได้ร้อยละ 29.10 ($R^2 = 0.291$) หรือมีอิทธิพลต่อสภาพการวิจัยในชั้นเรียนได้ร้อยละ 29.10 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ทำให้การวิจัยในชั้นเรียนของครูประสบความสำเร็จ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้การวิจัยในชั้นเรียนของครูประสบความสำเร็จ เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก คือ ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุน มีงบประมาณ ทุน และเงิน ครูมีการศึกษาปัญหาอย่างแท้จริง และครูมีเวลาเพียงพอ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก คือ ครูควรได้รับความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพิ่มขึ้น ควรลดภาระของครู เพื่อให้มีเวลาในการทำวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุน ผลการวิจัยต้องนำไป แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน และควรจัดประชุม อบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ

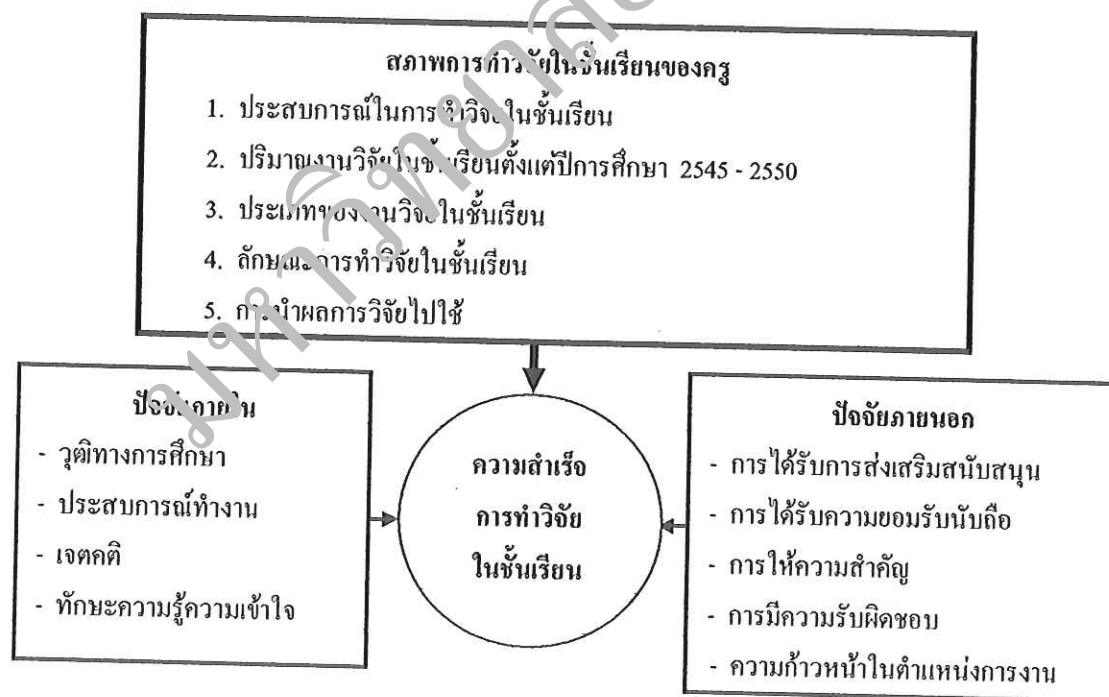
นิรุช ธรรมสุนทร (2547 : 90-91) ได้ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง พบว่าบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปถึงองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ได้ว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู จะสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นในตัวของคุณครูเอง คือ เจตคติ ทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยซึ่งเป็นสิ่งที่ผลักดันให้คุณครูนั้นประสบความสำเร็จในการทำวิจัยด้วยตัวของครูเอง ส่วนปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยภายนอก หมายถึง สภาพที่ครูได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเ้ากภายนอก คือ การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในการทำวิจัย การได้รับความยอมรับนับถือ การให้ความสำคัญกับการวิจัย การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัย การได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู